

ging hij als matroos naar zee. Hij wilde hogerop komen en bracht het tot stuurman, later tot koopvaardijkapitein. In de eerste wereldoorlog werd hij, hoewel niet zo jong meer, vlieger bij de marine; op grond van zijn dapperheid werd hij tot officier bevorderd, bovendien verwierf hij, evenals Goering, de hoogste Duitse militaire onderscheiding. Na de oorlog keerde hij eerst naar zee terug en was hij gezagvoerder op vracht- en passagiersschepen, maar aan het eind van de jaren '20 trok het vliegwezen hem weer aan. In opdracht van de Dornier-vliegtuigfabrieken te Friedrichshafen maakte hij in '30 een soort wereldreis met het toenmaals grootste type, het water-vliegtuig de *Do X*. Die tocht trok ook in ons land sterk de aandacht.

Christiansen werd in '33 lid van de *NSDAP*. Hij koesterde een haast afgodische verering voor Hitler. Goering, ex-oorlogsvlieger als hij, werd zijn grote beschermer en deze benoemde hem in '35 tot commandant van de opleidingsscholen der *Luftwaffe*¹, in '37 tot leider van het *Nationalsozialistische Fliegerkorps*². Het is dan ook aannemelijk dat het Goering was die in mei '40 Hitler voorstelde, Christiansen tot *Wehrmachtbefehlshaber in den Niederlanden* te benoemen. Wilde Goering de zestigjarige een vriendendienst bewijzen? Hoopte hij dat een 'rondborstige zeeman' (en dan nog wel een die 'von der *Wasserkante*' afkomstig was!) bij het Nederlandse volk een gevoel van instinctieve sympathie zou opwekken? Wellicht. In elk geval bewees hij Christiansen geen dienst door die benoeming te bevorderen, zo niet uit te lokken.

Van militaire zaken had de *Wehrmachtbefehlshaber* weinig verstand en van Nederland begreep hij nog minder. Hij was een uitstekende kapitein en een dappere piloot geweest – de politiek was hem een gesloten boek of, beter, hij was in dat boek niet verder gekomen dan de eerste pagina waarop hij gelezen had dat Hitler een uniek genie was, Goering zijn trouwste helper en het nationaal-socialisme een zegen voor Duitsland; er stond ook nog dat de Joden een dodelijke bedreiging voor Duitsland vormden en dat zij en alle overige tegenstanders van het Derde Rijk zo snel mogelijk uit de weg geruimd moesten worden. Bestond er nog zo iets als het volkenrecht? In gezelschap van een aantal stafofficieren vertelde Christiansen drie jaar later aan een Duitse gast hoe zijn eerste gesprek met generaal Winkelman verlopen was:

'Winkelman sagte: 'Ich nehme an, Herr General, dass Sie in der Schule je etwas von

¹ Christiansen moest toen zijn partijlidmaatschap beëindigen: beroepsmilitairen konden niet lid zijn van de *NSDAP*. ² Dit was een grote organisatie met vele tienduizenden leden, o.m. ca. zeventigduizend uit de *Hitler-Jugend*. Zij stimuleerde de belangstelling voor de luchtvaart; vele latere piloten van de *Luftwaffe* kregen er een basis-training in.